

NGÂN TÀN RỜI CUỘI NGÕ...

(Đôi lời với thầy Trần Văn Lữ: Anh em chúng con trân quý tình cảm của thầy dành cho con.
Cảm ơn thầy và nhà con: chúng con có phần cảm ơn thầy làm con cảm ơn, mất ngủ rồi vô cùng,
vô cùng đã thầy)

Tháng 6 năm 2010, mẹ mặc áo trắng đứng chờ với giỏ hoa tang của ba, chờ nh lòng
hỏi:

-Mai mất đám ma mẹ không biết có nhũ hoa nhữ ri không.

Các con cười ghẹo mẹ:

-Làm chi mà khóc. Ba quen biết rồi nên nhũ hoa. Mẹ chắc khóc mẹ vòng thôi.

Bảy năm sau, ba về ăn giỗ của chính mình rồi đón mẹ đi trong nỗi tiếc thương của các con.

Lòng thay, mẹ dù mẹ chỉ là mất ngủ rồi nỗi trơ bình thường nhữ chung quanh áo quan của
mất rồi hoa đở lo rồi của Dalat. Hoa đở nhữ nhữ rồi mà ba yêu thầy

V n nhành hu tr ng đ p thanh cao.

V n m nh mai bóng lá trúc đào.

V n c mùa xuân hoa b m đ ng.

Mùa xuân nh ý m ng xôn xao...

(Vi t Trang).

L n trong hai hàng li ng đ có duy nh t bài th vnh bi t c a th y Tr n V n L g i t ph ng xa v . Bài th ch có vài câu nh ng gói g n c cu c đ i và tính cách c a m

Vnh Bi t Bà Vi t Trang

Thôi! Không còn ai n a! Đà L t h t ng i thân, ng i già nh t, ân nhân c a tôi...v a nh m m t!

Bà Vi t Trang v a m t (*)! Đám mây cu i cùng tan...Ồi nh ng bu i chi u vàng, n ng tàn r i cu i ngõ...

(Tr n V n L)

Đ ! Th y nói đúng, m con có nhi u ng i thân và là ng i già nh t xóm Lò G ch...

Năm 1950, ba m t Hu vào Dalat lp nghi p. Sau th i gian ng n đ ng Phan Đình Phùng, ba m đ n v Lò G ch, thuê nhà c a bác Hai Dĩ trên Hoàng Di u. Khi ba đi làm đ c nhà n c

cấp cho căn nhà trên đường Trần Nhật Duật và ở đó đến nay.

Ba mẹ vào Dalat "không có bà con thân" nên những người họ mẹ xa như dì Cáp tên Hai Bà Trưng, ông Bên cai trị vùng Trần Hoàng Đạo làm ruộng thối.

Những người ở trọ cùng nhà thuê xa như bác An, ông Tí Cúp... hàng xóm láng giềng như ông Tí Bè, bà Tôn Sanh... bọn đông liêu của ba như bác Bèu Tí, bác Trác, bác Châu, bác Nỗn... bọn thối vẫn trong nhóm Trà Sơn bác Phong Vũ, bác Xuân Đài, thầy Trần Văn L... trở thành người trong nhà.

Với mẹ, mẹ những người đầu đầu quý trọng như nhau đó là bà Sơn Hà hay bà Tí Chè khổn khó. Với tấm lòng chân thối, ba mẹ không làm mất lòng mất ai. Tình cảm của hàng xóm đối với ba mẹ có sự thối ng yêu lòng quý trọng, họ thối ng gọi ba mẹ là thầy cô.

Thuở sinh thời, ba mẹ hay lòng thối ng lên phố King của Cơn ăn phố. Ba mẹ, mẹ sáng Lóc ghé nhà chửi mẹ qua Cơn. Mẹ ăn xong đi về nhà. Có hôm, mẹ khoe:

-Mẹ ở nhà Cơn ra, có mất anh thanh niên đòi chửi mẹ về, mẹ hỏi: con có biết nhà bác không. Anh đó chửi: Bác Trí p, ai mà không biết.

Ba mẹ có 13 người con, cũng người y dẫu, rể và cháu chắt gộp 3 lợn, những con cháu tên như con của mẹ như vô kể. Mẹ ở lòng ghé thăm, chị Tí ng Thanh, chị Ngọc Liên, chị Hoan... tíu tíu:

-Mẹ! con dâu mẹ về thăm mẹ đây. Mẹ ơi. Đưa mô đỡp nhốt.

Mẹ chửi:

-Đưa nào cũng đỡc.

-Mẹ nói với đờp là vợ ngố của ta. Vợ mẹ có đờp không

Mẹ cười ranh mãnh :

-Đờp chớ . Không đờp sao ba lấy.

-A ! Ai mẹ nói với đờp là vợ ngố của ta.

-Ngố của ta khác, mẹ khác !

-Mẹ khôn ghê.

Mẹ mất, 24 giờ sau, ngố của vợ nướm, tay chân co duỗi đờc và chổ hời lành lành. Tuấn, bạn của Hoàng, nhét đờnh phở vào miệng mình để mướm cho mẹ rời mắt lên xe về Sài Gòn có việc.. thay quần áo cho mẹ xong, Tuấn cười hàm răng trắng, để dành :

-Mẹ bạn đau phải gõ răng ra để để uống thuốc, giờ mẹ để con bạn vô nghe. Có vợ mẹ để đờp, ba nhìn mẹ thích.

Vợ chớ trong giây lát hàm răng đờc gõ xong, mẹ thố ng bạn của con mình nên làm vui lòng nó.

Những ngố của con tôi nhìn mẹ thật tự nhiên bởi mẹ không phải là đờng sinh thành những sự chân thành, hời lành của mẹ khiến mẹ ngố như vợ tôi mình còn mẹ.

Ngày tháng qua đi, bác Hai Dĩ, ông Ba Cao, bác Tở Bở, ba..và gia đình nọ, người già nhất chúng tôi nọ đi thay cửa xóm Lò Gạch gần ba phần tư thế kỷ cũng ra đi vĩnh viễn.

Thầy ơi, mẹ con không phải là người nghèo mà chỉ là người sống xui xẻo

Năm 1965, anh em chúng tôi đã thành một tiểu đội, mẹ không muốn chúng tôi vào đội người cửa ba nên đội làm bánh phở gần rổp chiếu bóng Ngõ Cờ trên đường Phan Đình Phùng xin học nghề và xây lò phở ở miếu đất sau căn nhà 12 Trần Nhật Duật.

Lò phở cửa mẹ không tên tuổi hay bằng hiệu như người sau một thời gian người đã có uy tín ở Dalat, người tìm phở ở người Tùng, Bác Huỳnh, Phi Thủy, Đốc Tín, Ngõ Cờ, Bờ...đều là người cửa mẹ. Có người vô người ra nên càng hào phóng, người người.

Lò phở gần bó chặt chúng tôi thành viên trong gia đình. Bao đêm học khuya đói bằng, chúng tôi lấy bánh phở chiên mì dứa cay, siêng hơn thì đổ dứa vào làm áp chảo. Kho mìn cửa làm nếm trên tìm, cửa như thế người người trên các bao gói trong khi cửa là người dứa vào cửa lò phở cho mẹ, người học thì tú tài bên cửa bà Hai canh xay bột.

Bên cửa ba tôi đội nhà ăn cơm, thích món bánh phở trắng mịn cửa thành hình vuông, đổ t vào đĩa, thêm vài lát chả quế, rau thơm, ít giá tươi chín kèm nước chấm cay ngon hơn bánh cuốn, vì bánh phở dai hơn.

Sau năm 1975, lò phở cửa mẹ tìm người người một thời gian như sau đó, mẹ nếm là làm dù bởi người người ta thích ăn phở không người người.

Lò phở thời đó trở thành niềm vui cửa người người. Người người nào đội là bên cửa bột cửa thành viên nào trong gia đình cũng đều ăn qua món bánh bột cửa mẹ.

Mọi người nhóm trà Sừng cửa ba người, món bánh bột cửa mẹ chiên ăn kèm như người người bên cửa các con là thức phở cơm dứa. Buổi trưa ở người người, chúng tôi đem gói bánh bột người người

d u cay lên, b n bè c i ð ùa chia nhau gi a lon c m ð n khoai s n. M t th y giáo ð n gi còn nh :

-Bu i t i ð i ð y xóa n n mù ch , b ng ð ói ch mong v ð n lò ph ð ð c ăn bánh t v i xì d u. Cái v ngon ð n gi không có món gì sánh b ng.

Quy n, C n làm b n v i hai anh em m côi. M i tháng Quy n xúc g o c a m ð a cho ng i anh, C n hái su su trong v n nhà chuy n ð a em. Quy n ð i làm xa, giao l i vi c cho C n. Lúc y, m m i bi t chuy n, m ð a cho C n thêm ti n giúp b n.

Sau t t M u Thân, m nuôi ð a cháu m côi cha g i b ng m g n 7 năm, sau năm 75 m c u mang ð a cháu g i b ng ð i khi em m ð i h c t p c i t o. Ngôi nhà c a m tr thành l quán ðón bà con, b n bè lên t m vài tháng, ð m ba ngày

Ngày x a, ch Chi u n m hai bên con ð ng Tr n Nh t Du t, m i l n ba lái xe ð i làm không may cán ph i chi c r , chi c rá ð ngoài ð ng, ng i bán hàng ch m ð i ch là b t ð n, m c i xin l i giùm ba và ð em th c ăn b nát v nhà.

Có h i, con cái v thăm, ð chi c áo khoác trên gh , quay ð i quay l i m ð ð cho ng i kh n khó. Th t ð khóc ð c i.

B n bè, hàng xóm, ð l n hay nh , ð thân hay s , n u c n chi m ð u giúp. M làm m i vi c không mong c u chuy n tr n ch xin cho các con sau này g p khó khăn thì có ng i giúp ð . M luôn ð y con: x i l i tr i cho, s ð đo tr i l y l i.

Ba m t, b y năm m s ng nh cây chu i b ð n ngã, s nhanh nh n tinh anh m t ð n, m mong manh nh khói lam chi u. t u i 91, m ra ð i t a nh

ngàn tàn n i cu i ngõ...

Tôi hân hoan hân hoan, ba mẹ tôi năm chửa, thăm Đà Lạt, thăm quê, ba mẹ tôi tình nghĩa...

Tôi nhớ mẹ tôi mái tóc xanh um trước nhà Bà. Bao nhiêu người đi qua Trại Nhốt Đuối đũa ngó...

Mẹ tôi mình tôi đứng cõng lá mía dẫm chùi. Ông Việt Trang đứng cõng tôi già như con nít...

Hỏi sao tôi thích: giữa phố thị trấn quê, thị trấn Phan Thiết tôi, kia, xa xôi đứng ng xuống núi...

Nhớ Mẹ tôi mẹ tôi trên đứng mía, nũng nịu, mẹ a. Nhớ Huệ nũng nịu, ai vụng tuối mẹ tôi lên mẹ tôi bực!

(Trần Văn L)

Ngày xưa, mẹ là một thiếp u nết xinh xắn, thêm giọng nói dịu dàng cõng con gái Huệ, mẹ luôn chỉ mẹ đứng tình cõng mẹ cõng người đi đi n. Mẹ là người phớt lờ ban cho ba. Ba là một anh học trò nghèo khi gả nghĩa với mẹ, gánh nặng mẹ sinh mẹ ghé vai đứng suốt đứng ba đứng vui thú với nàng thơ.

Tính tình ba hiền lành, dung dốt, có tài làm thơ nên đứng bẽn lẽn yêu mẹ n. Mẹ ngày, ba như n thơ thơ khắp nơi giờ về nhà thơ hay kể chuyện tri âm. Nhóm thiếp Trà Sơn thơ nh thơ ng với cùng nhau xuống ng hũa với tiếng ngâm thơ, tiếng sáo, tiếng đàn... đứng với thơ ca, mẹ đứng ngoài l cữ, mẹ đứng cõng với thơ cách người đứng sau lo cõng n cõng cho các cuộc vui

Mẹ thơ ghen với người thơ lá thơ viết mẹ tím, chớ tròn, nết dung dốt át, trao đứng với cách làm thơ

những cũng tình cảm riêng tư. Mẹ đã hứa nghỉ có cô gái n sau bài thơ tôi chỉ cần đứng h

Em,

Cô nhân tình như bé

Sống bên nhau chung thuở mấy năm rồi

Choàng cổ tay anh

em không ngừng thơ th

Đem bọc c thi gian lòng đi qua mắt tôi không tr

(Việt Trang)

Cuối cùng, mẹ biết mình không thể ngừng tôi Nàng Thơ và cả những cô gái biết làm thơ nên giận không để tâm đến thơ của ba nữa. Mẹ quên bài thơ ngày xưa ba mẹ quen mẹ

Ngày đó em còn tưới mẹ ng

Nâng niu lòng mẹ mẹ lên ba

Từng mùa xuân tôi hoa xuân

H ng ph n thêm h ng áo t u th...

(Vi t Trang)

C bài th lúc m t o t n nuôi con cùng ch ng.

...Khi chim m v t

Tha m i m m chim non

Em cũng v a tan ch

K m g o t n nuôi con...

(Vi t Trang)

M ch nh bài th tình c a anh h c trò lên b d i k hàng khi m bán ch Đông Ba lúc 16 tu i ...

Tôi đã hàng ngày b c đ n đây.

Phấn hèn không dám ngấm trãi mây.

Đò qua mọt chuyển nỉ duyên bén.

Cả khách sang thuyển nỉ nh say...

(khuyết danh)

Một chổa tởng nghĩ mình là vớ nhà thơ, chổ duy nhứt thơ y Trữn Vn Lữ gởi mớ là Bà Viêt Trang, phỉ chẳng thơ y nhìn thơ y trong mớ mọt nét đờp cớa nàng thơ không qua hình nh cô gái mà đờ đáng đờp ngổỉ vớ hỏt lòng thơ ng yêu chớng con hay ngổỉ mớ tởn tởo cớ quê nhà Phan Thiêt.

Mọt thơ i xa xớa y, ba mớỉ năm ôi Trửi! Hai Bác Viêt Trang i...cớ nh còn mà ngổỉ mớ t!

Cái gì là Tờ Quớ c? Cái gì là Quê Hổ ng? Cái gì là Yêu Thơ ng? Cái gì là...nổ c mớ t?

Bà Viêt Trang vớ a mớ t! Chén cớ m tôi cớ m, rớ i...Nhớ ng hỏt cớ m rớ i, tôi nhỏ t đờ ng hỏt đờ ...

(Trữn Vn Lữ)

Khi ba mớ rớ i Huớ, lên Dalat nhỏ n làm quê hỏ ng thơ hai. Ba thơ ng nghĩ mình là ngổỉ lỏ thơ, con chim di, nhỏ Huớ trong tởn tâm khỏ m nhỏ ng mớ thì không. Đờ i vớ i mớ, Dalat là chỏ n thơ n tiên, cớ nh trỏ i đờ p, thơ mớ ng, không khí trong lành, con ngổỉ hiỏ n lành. Trên hỏt nỏ i nào có chớng con thì nỏ i y là quê hỏ ng cớ a mớ và lỏ y lân bớ ng, xóm giớ ng làm ngổỉ i thân.

Tuy cớ nh vớ t, con ngổỉ i Dalat có đờ i thay. Khỏ tìm ra rớ ng thông xanh vớ i cây cao chỏt vót; đờ i

con non với đàn ngựa a thanh thản gặm cỏ; con ngựa i dung dõ, sững thong thả dù mả cũng không chầy. Những trong một góc khuất nào đó vẫn còn hình ảnh những i Dalat sáng đi vòng hồ Xuân Hoàng tay cầm chiếc kốp và tay cầm túi rác để gộp những bao nylon bẩn; vài đũa của Dalat vẫn nhìn con đường mòn viền hoa quỳ vàng, vệt cỏ đỏ mẩn sẫm.

Và dù con đực đi vào trường Trại Bình Trại độn vào nhà thầy, trông rất nhẽ so với dãy nhà lầu hai bên những vẫn còn để đám trẻ con ngày hai bữa độn trường. Con đường Trại Nhặt Duật mở rộng thông qua đường Trại Bình Trại những ngôi nhà số 12 tuy không còn bãi mía xửa, không còn ông bà Việt Trang những nườ nượ thầy và, những đứa con của những i bẩn cả tri cũng là học trò cũ của thầy năm nào sẽ đón thầy những i ruốt ruốt. Trên trường, tầm nhìn của ba mẹ với những i hiên lành. Ba sẽ cười và nói với thầy

Đu mai này trời đất có làm thinh

Thì em vẫn làm thơ cho những i đực

(Việt Trang)

Mã cũng hóm hỉnh:

- *Trường gian là quán trọ*. Nhà tui đón tui về cho có bẩn mà. Thầy đừng buồn, đừng nhốt hết lũ ròi.

*** Ghi chú của thầy Trại Vn L**

(*) Bà Nguyễn Thị Huệ, quê quê của nhà thầy Việt Trang Phạm Gia Triết, về a một tở Đà Lạt, ngày 3 tháng 8 năm 2017. Bà học trường 91 tuổi, là những i già nhất ở Đà Lạt tôi quen biết, yêu

th ng và kính tr ng. Tôi nh ngôi nhà c a Ông Bà 12 đ ng Tr n Nh t Du t. Tôi nh c nh gia đình êm m, h nh phúc c a Ông Bà. Tôi nh bàn tay m ng c a hai Ông Bà khi bi t tôi r xa Đà L t năm 1989, sau 31 năm tôi ở đây. Tôi nh nh ng gi t n c m t Ông Bà lẫn trên đôi gò má hóp háp. Tôi nh ánh m t th t bu n c a Bà...Tôi nh, Tr i i, Đà L t...và gi ng Hu d th ng. Tôi đã vnh bi t Ông, nay vnh bi t Bà...

Xin g i bài th này v t Temple City, m t chút Tình C Lý.

*** Ghi chú c a ng i vi t:**

Tôi luôn nh lòng vi t v m không đ c bu n b i m luôn luôn còn trong lòng anh em chúng tôi

Ph m Mai H ng

Tháng 2. 2018

Hình nh: Nhà th Vi t Trang Ph m Gia Tri p và hi n thê (DALAT)

